ಪ್ರತಿಬಿಂಬ

PRATIBIMBA –Multidisciplinary Kannada Research Journal of IIMRD
ISSN: 2582-2284
Vol-8 Issue-1, July-August 2026, Pp. 53-65
©*IIMRD*, Mysuru

IIMRD JOURNALS

www.iimrd.com

ಮೈಸೂರು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ

ಜಗದೀಶ ಎಚ್.ಎಂ[1] ಮತ್ತು ಪ್ರೊ.ಸಿ.ಈ ಲೋಕೇಶ[2]

[1]ಸಂಶೋಧನಾ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿ, ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ ಅಧ್ಯಯನ ವಿಭಾಗ
ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ, ಮೈಸೂರು

[2]ಪ್ರಾಧ್ಯಾಪಕರು, ಪ್ರಾಚೀನ ಇತಿಹಾಸ ಮತ್ತು ಪುರಾತತ್ವ /ಪುರಾತತ್ವ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಶಾಸ್ತ್ರ ವಿಭಾಗ, ಮಹಾರಾಜ ಕಾಲೇಜು, ಮೈಸೂರು

ಸಾರಾಂಶ: (Abstract)

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆ ಆಟವು ಭಾರತೀಯ ಜಾನಪದ ರಂಗಭೂಮಿಯ ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠ ಹಾಗೂ ಪ್ರಾಚೀನ ದೃಶ್ಯ–ಶ್ರಾವ್ಯ ಕಲಾಪ್ರಕಾರಗಳಲ್ಲಿ ಒಂದಾಗಿದೆ. ಇದು ಕೇವಲ ಗ್ರಾಮೀಣ ಜನರಿಗೆ ರಂಜನೆ ನೀಡುವ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿರದೆ, ನೆರಳು, ಧ್ವನಿ ಮತ್ತು ಸಾಂಕೇತಿಕ ರೂಪಗಳ ಮೂಲಕ ಪೌರಾಣಿಕ, ಧಾರ್ಮಿಕ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ಪೀಳಿಗೆಯಿಂದ ಪೀಳಿಗೆಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಅಮೂರ್ತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಪ್ರಾಂತ್ಯಗಳಲ್ಲಿ ವಿಶಿಷ್ಟ ರೂಪದಲ್ಲಿ ವಿಕಸನಗೊಂಡ ಈ ಕಲೆಯು, ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ನಗರೀಕರಣ ಹಾಗೂ ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ಮಾಧ್ಯಮಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದಾಗಿ ಅಳಿವಿನಂಚಿಗೆ ತಲುಪಿದೆ. ಇಂತಹ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಈ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪಳೆಯುಳಿಕೆಗಳನ್ನು ಶೇಖರಿಸಿಡುವ ಜೈವಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ. ಈ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನವು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ತಯಾರಿಕಾ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಆಯಾಮಗಳು, ಆಂಧ್ರ ಮತ್ತು ಕೇರಳದ ನೆರಳುಗೊಂಬೆ ಪರಂಪರೆಗಳೊಂದಿಗೆ ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುತ್ತಿರುವ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಕೂಲಂಕುಷವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುತ್ತದೆ.

ಮುಖ್ಯಪದಗಳು (Keywords): *ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ, ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ, ಮೈಸೂರು, ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ, ICOM ಮಾನದಂಡಗಳು, ಜೀವಂತ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ (Living Museum).*

ಪೀಠಿಕೆ

ಮಾನವನ ಜಾನಪದ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಸೌಂದರ್ಯಾತ್ಮಕ ಸ್ವರೂಪವು ಭಾಷೆ, ಧ್ವನಿ, ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ಕರಕುಶಲತೆಗಳ ಸಮನ್ವಯದ ಮೂಲಕ ವಿಕಸನಗೊಂಡಿದೆ. ಇವುಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಥನ ಜಗತ್ತನ್ನು

Please cite this article as: ಜಗದೀಶ ಎಚ್.ಎಂ ಮತ್ತು ಸಿ.ಈ ಲೋಕೇಶ. (2026). ಮೈಸೂರು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಮತ್ತು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅಧ್ಯಯನ. *ಪ್ರತಿಬಿಂಬ: ಮಲ್ಟಿಡಿಸಿಪ್ಲಿನರಿ ಕನ್ನಡ ರೀಸರ್ಚ್ ಜರ್ನಲ್ ಆಫ್ ಐಐಎಂಆರ್‌ಡಿ, 8(1). ಪು.ಸಂ.* 53–65

ದೃಶ್ಯ–ಶ್ರಾವ್ಯ ಮಾಧ್ಯಮದ ಮೂಲಕ ಸಮಾಜಕ್ಕೆ ಮುಟ್ಟಿಸುವ 'ನೆರಳು ರಂಗಭೂಮಿ' (Shadow Theatre) ಪರಂಪರೆಯು ಜಾಗತಿಕ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಅಪರೂಪದ ಸ್ಥಾನವನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಂಡಿದೆ. ಭಾರತದಲ್ಲಿ ನೆರಳು ರಂಗಭೂಮಿಯ ಪ್ರಾಚೀನ ರೂಪವಾದ 'ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟವು' ಕೇವಲ ಜನಪದರ ಮನರಂಜನಾ ಕಲೆಯಾಗಿರದೆ; ಧರ್ಮ, ನೈತಿಕತೆ, ತತ್ವಶಾಸ್ತ್ರ ಹಾಗೂ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳನ್ನು ಸಮುದಾಯದ ಪ್ರಜ್ಞೆಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಶಕ್ತಿಶಾಲಿ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಮಾಧ್ಯಮವಾಗಿ ಬಹುಕಾಲ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸಿದೆ. ಚರ್ಮವನ್ನು ಹದಗೊಳಿಸಿ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆತ್ತನೆಗಳನ್ನು ಕೆತ್ತಿ, ನೈಸರ್ಗಿಕ ವರ್ಣದ್ರವ್ಯಗಳಿಂದ ಚಿತ್ರಿಸಿ, ಬಿಳಿ ಪರದೆಯ ಹಿಂದೆ ದೀಪದ ಬೆಳಕಿನ ಸಹಾಯದಿಂದ ಆಕೃತಿಗಳನ್ನು ಚಲಿಸುವಂತೆ ಮಾಡುವ ಈ ಕಲೆಯು ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯರ ವಸ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ (Material Science) ಹಾಗೂ ರಂಗಭೂಮಿ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಗೆ ಹಿಡಿದ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಕನ್ನಡಿಯಾಗಿದೆ.

ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಯಲ್ಲಿ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟಕ್ಕೆ ದೀರ್ಘವಾದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಮತ್ತು ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಿದೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮೈಸೂರು, ಮಂಡ್ಯ, ಬಳ್ಳಾರಿ, ರಾಯಚೂರು, ಚಿತ್ರದುರ್ಗ ಹಾಗೂ ಉತ್ತರ ಕರ್ನಾಟಕದ ಹಲವು ಭಾಗಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯೊಂದಿಗೆ ಬೆಳೆದುಬಂದ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ 'ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ/ಕಿಲ್ಲಿಕ್ಯಾತ' ಸಮುದಾಯವು ಪಾರಂಪರಿಕ ಶ್ರಮ ಹಾಗೂ ಜ್ಞಾನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಜೀವಂತವಾಗಿರಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದಿದೆ. ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಭಾಗವತ ಹಾಗೂ ಸ್ಥಳೀಯ ಜಾನಪದ ಕಥನಗಳು ಈ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳ ಜೀವಾಳವಾಗಿದ್ದವು. ಆದರೆ, ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಲ್ಲಿ ಜಾಗತೀಕರಣ, ತೀವ್ರ ನಗರೀಕರಣ, ವಿದ್ಯುನ್ಮಾನ ದೃಶ್ಯಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಡಿಜಿಟಲ್ ತಂತ್ರಜ್ಞಾನದ ಹಠಾತ್ ಆಕ್ರಮಣದಿಂದಾಗಿ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಲಾಪೋಷಣೆ ಕುಸಿದು, ಈ ಅಮೂಲ್ಯ ಕಲಾಪ್ರಕಾರವು ಅಳಿವಿನಂಚಿಗೆ ತಲುಪಿತು.

ಇಂತಹ ಬಿಕ್ಕಟ್ಟಿನ ಸನ್ನಿವೇಶದಲ್ಲಿ, ಕಣ್ಮರೆಯಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿಯನ್ನು (Cultural Memory) ಭೌತಿಕವಾಗಿ ದಾಖಲಿಸಿ, ಮುಂದಿನ ಪೀಳಿಗೆಗಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯು ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಮೇಲೆ ಬಿದ್ದಿದೆ. ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಲಾಸ ಅರಮನೆಯ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ದಕ್ಷಿಣ ಏಷ್ಯಾದಲ್ಲೇ ಅತ್ಯಂತ ಅಪರೂಪದ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀಮಂತ ಜಾನಪದ ಕಲಾಕೃತಿಗಳ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. 1968ರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಜಾನಪದ ತಜ್ಞರ ಶ್ರಮದಿಂದ ರೂಪುಗೊಂಡು 1974ರಲ್ಲಿ ಉದ್ಘಾಟನೆಗೊಂಡ ಈ ಸಂಸ್ಥೆಯು, ನೂರಾರು ವರ್ಷಗಳ ಹಳೆಯ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವ ಜೈವಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ (Cultural Repository) ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತಿದೆ.

ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನಾ ಲೇಖನವು ಮೈಸೂರು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಂಗ್ರಹವನ್ನು ಪ್ರಮುಖ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿಸಿಕೊಂಡು ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಒಳಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಲೇಖನವು ಕೇವಲ ಗೊಂಬೆಗಳ ಭೌತಿಕ

ಆಕಾರಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸುವುದಕ್ಕೆ ಸೀಮಿತವಾಗದೆ; ಅವುಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಅಡಗಿರುವ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ, ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದ ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಆಯಾಮಗಳು, ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಇತರ ನೆರಳುಗೊಂಬೆ ಪರಂಪರೆಗಳೊಂದಿಗಿನ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ ಹಾಗೂ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ವೈಜ್ಞಾನಿಕವಾಗಿ ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳುವಲ್ಲಿ ಎದುರಾಗುತ್ತಿರುವ ಸಂರಕ್ಷಣಾ (Conservation) ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ICOM/ICCROM ಮಾನದಂಡಗಳ ಚೌಕಟ್ಟಿನಲ್ಲಿ ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸಲು ಯತ್ನಿಸುತ್ತದೆ.

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ ಮತ್ತು ಸದ್ಧಾಂತಿಕ ಚೌಕಟ್ಟು

ಭಾರತೀಯ ಜಾನಪದ ಸಂಸ್ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನೆರಳು ರಂಗಭೂಮಿಯು ಕಥನ ಕಲೆ, ಕರಕುಶಲತೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯ ಅಪೂರ್ವ ಸಮ್ಮಿಶ್ರಣವಾಗಿದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನವು 'ವಸ್ತು ಸಂಸ್ಕೃತಿ ಸಿದ್ಧಾಂತ' (Material Culture Theory) ಮತ್ತು 'ಯುನೆಸ್ಕೋ ಅಮೂರ್ತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ ಚೌಕಟ್ಟಿನ' (UNESCO Intangible Cultural Heritage Framework) ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ರೂಪುಗೊಂಡಿದ್ದು, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಗೊಂಬೆಯನ್ನೂ ಕೇವಲ ನಿರ್ಜೀವ ವಸ್ತುವನ್ನಾಗಿ ನೋಡದೆ, ಅದನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ ಸಮುದಾಯದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಇತಿಹಾಸ, ತಾಂತ್ರಿಕ ಕೌಶಲ್ಯ ಹಾಗೂ ಆ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳ ಭೌತಿಕ ಕುರುಹಾಗಿ ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಧ್ಯಯನದ ಉದ್ದೇಶಗಳು

- ಮೈಸೂರು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ಶೈಲಿ, ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ವಿನ್ಯಾಸ ಮತ್ತು ಕಲಾತ್ಮಕ ಲಕ್ಷಣಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.
- ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಕಚ್ಚಾವಸ್ತು ಹಾಗೂ ನೈಸರ್ಗಿಕ ಬಣ್ಣಗಳ ಬಳಕೆಯ ತಾಂತ್ರಿಕತೆಯನ್ನು ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವುದು.
- ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನೋಪಾಯ, ಪಾರಂಪರಿಕ ಜ್ಞಾನ ವರ್ಗಾವಣೆ ಮತ್ತು ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಪಾತ್ರಗಳನ್ನು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯವಾಗಿ ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವುದು.
- ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ಇತರ ನೆರಳುಗೊಂಬೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ (ತೋಲು ಬೊಮ್ಮಲಾಟ, ತೋಲ್ಪಾವಕೂತ್ತು) ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ ನಡೆಸುವುದು.
- ICOM/ICCROM ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸವಾಲುಗಳನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು.

ಅಧ್ಯಯನದ ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರ

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ಗುಣಾತ್ಮಕ ಹಾಗೂ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾತ್ಮಕ ವಿಧಾನಶಾಸ್ತ್ರವನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡಿದೆ. ಮೈಸೂರಿನ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಲಾಸ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿರುವ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಕ್ಕೆ ನಿಯಮಿತವಾಗಿ

ಕ್ಷೇತ್ರ ಭೇಟಿ ನೀಡಿ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಗ್ಯಾಲರಿಯಲ್ಲಿರುವ ವಿವಿಧ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ಭೌತಿಕ ಸ್ಥಿತಿ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಪೆಟ್ಟಿಗೆಗಳ ಸ್ವರೂಪ ಹಾಗೂ ಗ್ಯಾಲರಿಯ ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ತಾಪಮಾನದ ಸ್ಥಿತಿಗತಿಯನ್ನು ನೇರ ಅವಲೋಕನದ ಮೂಲಕ ದಾಖಲಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ.

ಐತಿಹಾಸಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಮಾನಸಗಂಗೋತ್ರಿ ಆವರಣದಲ್ಲಿರುವ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮಿ ವಿಲಾಸ ಅರಮನೆಯಲ್ಲಿ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು ಸ್ಥಾಪಿಸುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು 1968ರಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಜಾನಪದ ವಿದ್ವಾಂಸ ಡಾ. ಜಿ.ಎಸ್. ಪರಮಶಿವಯ್ಯ ಅವರ ನೇತೃತ್ವದಲ್ಲಿ ಆರಂಭವಾಯಿತು. ಈ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಭಾಗವಾಗಿ ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ಪ್ರದೇಶಗಳಿಂದ ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ವಸ್ತುಗಳು, ಕಲಾಕೃತಿಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅವಶೇಷಗಳನ್ನು ವ್ಯವಸ್ಥಿತವಾಗಿ ಸಂಗ್ರಹಿಸಲಾಯಿತು. ನಂತರ ಅವುಗಳನ್ನು ವಿಷಯಾಧಾರಿತವಾಗಿ ವರ್ಗೀಕರಿಸಿ, ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ, ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜುಗೊಳಿಸುವ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಕೈಗೊಳ್ಳಲಾಯಿತು.

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಅಧಿಕೃತ ದಾಖಲೆಗಳು, ವಾರ್ಷಿಕ ವರದಿಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಗ್ಯಾಲರಿ ದಾಖಲಾತಿಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ಎಲ್ಲಾ ಪೂರ್ವಸಿದ್ಧತಾ ಕಾರ್ಯಗಳು ಪೂರ್ಣಗೊಂಡ ನಂತರ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವನ್ನು 1974ರಲ್ಲಿ ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ವೀಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಧಿಕೃತವಾಗಿ ಉದ್ಘಾಟಿಸಲಾಯಿತು (University of Mysore Archives, 1974). ಈ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾನಪದ ಪರಂಪರೆ, ಜನಜೀವನ, ಕಲೆ, ಕರಕುಶಲ, ಆಚರಣೆಗಳು ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವೈವಿಧ್ಯತೆಯನ್ನು ದಾಖಲಿಸಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಶೈಕ್ಷಣಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಶೋಧನಾ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡಿದೆ.

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ತಯಾರಿಕಾ ತಾಂತ್ರಿಕತೆ

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ತಯಾರಿಕೆಯಲ್ಲಿ ಚರ್ಮದ ಆಯ್ಕೆ, ಅದರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ವಿಧಾನ, ದಪ್ಪ, ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹಾಗೂ ವರ್ಣಲೇಪನವು ಗೊಂಬೆಯ ಕಲಾತ್ಮಕ ಗುಣಮಟ್ಟ ಮತ್ತು ಬಾಳಿಕೆಯನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಪ್ರಮುಖ ಅಂಶಗಳಾಗಿವೆ. ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ವಿವಿಧ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ಕುರಿತ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹಾಗೂ ಕ್ಷೇತ್ರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ (Karanth, 1997; Paramashivaiah, 1998), ಬಳಸುವ ಚರ್ಮದ ಪ್ರಕಾರ ಮತ್ತು ಅದರ ಸಂಸ್ಕರಣಾ ವಿಧಾನವು ಪ್ರದೇಶ, ಕಲಾವಿದರ ಪರಂಪರೆ ಹಾಗೂ ಪಾತ್ರದ ಗಾತ್ರವನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದಲಾಗುತ್ತದೆ.

- **ಚರ್ಮದ ಆಯ್ಕೆ ಮತ್ತು ಭೌತಿಕ ಗುಣಲಕ್ಷಣಗಳು:**

ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಮೇಕೆ ಅಥವಾ ಆಡಿನ ಚರ್ಮವು ಅದರ ತೆಳುವಾದ ರಚನೆ, ಉತ್ತಮ ಪಾರದರ್ಶಕತೆ ಹಾಗೂ ಕೆತ್ತನೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ಗುಣಗಳ ಕಾರಣದಿಂದ ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಬಳಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ. ಕೆಲವು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಅಥವಾ ಹೆಚ್ಚು ದೃಢತೆ ಅಗತ್ಯವಿರುವ ಗೊಂಬೆಗಳಿಗಾಗಿ ಎಮ್ಮೆ ಅಥವಾ

ದನದ ಚರ್ಮವನ್ನೂ ಬಳಸಿದ ಉದಾಹರಣೆಗಳು ಕಂಡುಬರುತ್ತವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಇದು ಎಲ್ಲ ಪ್ರದೇಶಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಅನುಸರಿಸಲಾದ ಏಕರೂಪದ ಪದ್ಧತಿ ಎಂದು ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ.

- **ಚರ್ಮದ ಸೂಕ್ಷ್ಮರಚನೆ ಮತ್ತು ವರ್ಣದ್ರವ್ಯಗಳು:**

ಚರ್ಮದ ಮುಖ್ಯ ರಚನಾತ್ಮಕ ಘಟಕವಾದ ಕಾಲಜನ್ (Collagen) ನಾರುಗಳು ಸಂಸ್ಕರಣೆಯ ನಂತರ ವರ್ಣದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಹಿಡಿದಿಟ್ಟುಕೊಳ್ಳುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ. ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳಲ್ಲಿ ಅರಿಶಿನ, ಸಿಂದೂರ, ಕಾಜ್ಜಳ (ದೀಪದ ಮಸಿ), ಸಸ್ಯಜನ್ಯ ಸಾರಗಳು ಹಾಗೂ ಕೆಲವು ಖನಿಜ ಮೂಲದ ವರ್ಣದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು ಬಳಸಲಾಗುತ್ತಿತ್ತು. ಇವು ಚರ್ಮದ ಮೇಲ್ಮೈ ಹಾಗೂ ನಾರಿನ ರಚನೆಯೊಂದಿಗೆ ಸ್ಥಿರವಾಗಿ ಅಂಟಿಕೊಳ್ಳುವುದರಿಂದ ದೀರ್ಘಕಾಲ ಬಣ್ಣದ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕಾಯ್ದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

- **ಬೆಳಕು ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಪರಿಣಾಮ:**

ಚರ್ಮ ಮತ್ತು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ವರ್ಣದ್ರವ್ಯಗಳು ಬೆಳಕು, ಉಷ್ಣತೆ ಹಾಗೂ ಆರ್ದ್ರತೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಗೆ ಸಂವೇದನಾಶೀಲವಾಗಿರುತ್ತವೆ. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ದೀರ್ಘಕಾಲದ ಅತಿನೇರಳೆ (Ultraviolet – UV) ಕಿರಣಗಳ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವರ್ಣದ್ರವ್ಯಗಳ ಫೋಟೋ–ಕ್ಷಯ (Photodegradation) ಉಂಟಾಗಿ ಬಣ್ಣ ಮಾಸುವ ಸಾಧ್ಯತೆ ಹೆಚ್ಚಾಗುತ್ತದೆ. ಅದೇ ರೀತಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ಆರ್ದ್ರತೆ, ತಾಪಮಾನದಲ್ಲಿನ ಏರಿಳಿತ ಮತ್ತು ಜೈವಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆ (ಶಿಲೀಂಧ್ರ, ಕೀಟಗಳು) ಚರ್ಮದ ಕಾಲಜನ್ ರಚನೆಯನ್ನು ದುರ್ಬಲಗೊಳಿಸಿ ವಸ್ತುವಿನ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಹಾನಿಯನ್ನುಂಟುಮಾಡಬಹುದು. ಆದ್ದರಿಂದ ನಿಯಂತ್ರಿತ ಬೆಳಕು, ತಾಪಮಾನ ಮತ್ತು ಸಾಪೇಕ್ಷ ಆರ್ದ್ರತೆಯಿರುವ ಸಂಗ್ರಹಣಾ ವಾತಾವರಣವು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯವಾಗಿದೆ.

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ: ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ (ಕಿಲ್ಲಿಕ್ಯಾತ) ಸಮುದಾಯ

ಕರ್ನಾಟಕದಲ್ಲಿ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಉಳಿಸಿಕೊಂಡು ಬಂದ ಪ್ರಮುಖ ಸಮುದಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ (ಕಿಲ್ಲಿಕ್ಯಾತ) ಸಮುದಾಯವು ಪ್ರಮುಖವಾಗಿದೆ. ಈ ಸಮುದಾಯದ ಜೀವನಶೈಲಿ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಘಟನೆ, ಜ್ಞಾನ ಹಸ್ತಾಂತರದ ವಿಧಾನ ಹಾಗೂ ವೃತ್ತಿಪರ ಪರಿವರ್ತನೆಗಳು ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿವೆ.

- **ಜೀವನೋಪಾಯ ಮತ್ತು ಅಲೆಮಾರಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜೀವನ:**

ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ಈ ಸಮುದಾಯದ ಅನೇಕ ಕುಟುಂಬಗಳು ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಗ್ರಾಮದಿಂದ ಗ್ರಾಮಕ್ಕೆ ಸಂಚರಿಸಿ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುತ್ತ ಜೀವನೋಪಾಯವನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತಿದ್ದರು. ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಸುಗ್ಗಿ, ಜಾತ್ರೆ, ದೇವಾಲಯಗಳ ವಾರ್ಷಿಕ ಉತ್ಸವಗಳು ಹಾಗೂ ಇತರ ಧಾರ್ಮಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳನ್ನು

ನೀಡುವುದು ಅವರ ಪ್ರಮುಖ ಆರ್ಥಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಯಾಗಿತ್ತು. ಈ ಅರೆ–ಅಲೆಮಾರಿ (Semi-nomadic) ಜೀವನಶೈಲಿಯು ಸ್ಥಳೀಯ ಸಮುದಾಯಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಿನಿಮಯಕ್ಕೂ ಕಾರಣವಾಗಿತ್ತು.

- **ಪಾರಂಪರಿಕ ಜ್ಞಾನ ವರ್ಗಾವಣೆ:**

ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಕೌಶಲಗಳು ಔಪಚಾರಿಕ ಶಿಕ್ಷಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ಮೂಲಕವಲ್ಲದೆ ಕುಟುಂಬ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದೊಳಗಿನ ಮೌಖಿಕ ಪರಂಪರೆ (Oral Tradition) ಹಾಗೂ ಗುರು–ಶಿಷ್ಯ ಪರಂಪರೆ ಮೂಲಕ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ವರ್ಗಾಯಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ. ಗೊಂಬೆಗಳ ನಿರ್ಮಾಣ, ಚರ್ಮ ಸಂಸ್ಕರಣೆ, ಕಥಾನಿರೂಪಣೆ, ಸಂಗೀತ, ಸಂಭಾಷಣೆ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಾಲ್ಯದಿಂದಲೇ ಅನುಭವಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಕಲಿಯುವ ಪದ್ಧತಿ ಈ ಸಮುದಾಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ.

- **ಲಿಂಗಾಧಾರಿತ ಪಾತ್ರಗಳು (Gender Roles):**

ಸಂಪ್ರದಾಯಿಕವಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿ ಪುರುಷರು ಗೊಂಬೆಗಳ ನಿರ್ವಹಣೆ, ಸಂಭಾಷಣೆ, ಗಾಯನ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಪ್ರಮುಖ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತಿದ್ದರೆ, ಮಹಿಳೆಯರು ಗೊಂಬೆಗಳ ಬಣ್ಣ ಹಚ್ಚುವುದು, ಹೊಲಿಗೆ ಮತ್ತು ದುರಸ್ತಿ ಕಾರ್ಯಗಳು, ವೇಷಭೂಷಣದ ಸಿದ್ಧತೆ, ಸಂಗೀತ ಹಾಗೂ ಪ್ರದರ್ಶನದ ಇತರ ಸಹಾಯಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲ್ಗೊಳ್ಳುತ್ತಿದ್ದರು. ಆದರೆ ಈ ಪಾತ್ರಗಳು ಎಲ್ಲಾ ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಒಂದೇ ರೀತಿಯಾಗಿರದೆ, ಪ್ರದೇಶ ಹಾಗೂ ಕುಟುಂಬ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ.

- **ಆಧುನಿಕ ಕಾಲದ ಸಾಮಾಜಿಕ–ಆರ್ಥಿಕ ಪರಿವರ್ತನೆ:**

ಇಪ್ಪತ್ತನೇ ಶತಮಾನದ ಉತ್ತರಾರ್ಧದಿಂದ ಸಿನಿಮಾ, ದೂರದರ್ಶನ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಮಾಧ್ಯಮಗಳು ಮತ್ತು ಬದಲಾಗುತ್ತಿರುವ ಮನರಂಜನಾ ಮಾದರಿಗಳ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪ್ರೇಕ್ಷಕವರ್ಗ ಮತ್ತು ಆಶ್ರಯ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಕುಸಿತ ಕಂಡುಬಂದಿದೆ. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ ಅನೇಕ ಕಲಾವಿದ ಕುಟುಂಬಗಳು ಕೃಷಿ, ಕೃಷಿಕೂಲಿ, ಸಣ್ಣ ವ್ಯಾಪಾರ, ಕೈಗಾರಿಕಾ ಕಾರ್ಮಿಕ ವೃತ್ತಿಗಳು ಹಾಗೂ ನಗರಗಳ ಅಸಂಘಟಿತ ಉದ್ಯೋಗ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳತ್ತ ಮುಖಮಾಡಿವೆ. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಕೆಲವು ಕುಟುಂಬಗಳು ಸರ್ಕಾರಿ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳು, ಪ್ರವಾಸೋದ್ಯಮ, ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯಗಳು, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಜಾನಪದ ಉತ್ಸವಗಳ ಮೂಲಕ ಈ ಕಲೆಯನ್ನು ಉಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಯತ್ನಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸುತ್ತಿವೆ.

ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯವು ಕೇವಲ ಒಂದು ಕಲಾವಿದ ಸಮುದಾಯವಲ್ಲ; ಅದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಅಮೂರ್ತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆ (Intangible Cultural Heritage)ಯನ್ನು ತಲೆಮಾರುಗಳಿಂದ ಸಂರಕ್ಷಿಸಿ ಸಾಗಿಸಿರುವ ಜೀವಂತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ವಾಹಕ (Living Cultural Bearer) ಸಮುದಾಯವಾಗಿದೆ.

ಪ್ರಮುಖ ಕೋಷ್ಟಕಗಳು

ಕೋಷ್ಟಕ 1: ಮೈಸೂರು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ವರ್ಗೀಕರಣ

ವಿಭಾಗ	ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರಗಳು	ಭೌತಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು	ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂಕೇತ
ದೈವಿಕ / ಸಾತ್ವಿಕ ಪಾತ್ರಗಳು	ರಾಮ, ಸೀತೆ, ಲಕ್ಷ್ಮಣ, ಹನುಮಂತ (ದೈವಿಕ ರೂಪಗಳು)	ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ತೆಳುವಾದ ಚರ್ಮ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆತ್ತನೆ, ಸಮತೋಲನದ ಆಕೃತಿ, ಪ್ರಕಾಶಮಾನ ವರ್ಣಗಳು	ಧರ್ಮ, ಸತ್ಯ, ಆದರ್ಶ ಜೀವನ, ನೈತಿಕತೆ
ರೌದ್ರ / ಉಗ್ರ ಪಾತ್ರಗಳು	ರಾವಣ, ಕೀಚಕ, ಕುಂಭಕರ್ಣ, ಇತರೆ ಅಸುರ ಪಾತ್ರಗಳು	ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರ, ವಿಶಾಲ ಮುಖರಚನೆ, ದೊಡ್ಡ ಮೀಸೆ, ಕೋರೆಹಲ್ಲು, ಉಬ್ಬಿದ ಕಣ್ಣುಗಳು, ಗಾಢ ವರ್ಣಗಳು	ಅಹಂಕಾರ, ಅಧರ್ಮ, ಶಕ್ತಿ ಮತ್ತು ದುಷ್ಟತ್ವದ ಸಂಕೇತ
ವಾನರ / ವೀರ ಪಾತ್ರಗಳು	ಹನುಮಂತ, ಸುಗ್ರೀವ, ಅಂಗದ	ಬಹು–ಸಂಧಿ (Multi-jointed) ವಿನ್ಯಾಸ, ಚಲನಶೀಲ ಅಂಗಗಳು, ಯುದ್ಧ ದೃಶ್ಯಗಳಿಗೆ ಅನುಕೂಲಕರ ರಚನೆ	ಭಕ್ತಿ, ಶೌರ್ಯ, ನಿಷ್ಠೆ ಮತ್ತು ಸೇವಾಭಾವ
ಹಾಸ್ಯ / ಜನಪದ ಪಾತ್ರಗಳು	ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ, ಬಂಗಾರಕ್ಕ ಹಾಗೂ ಇತರೆ ಹಾಸ್ಯಪಾತ್ರಗಳು	ಚಲಿಸುವ ದವಡೆ, ಅತಿಶಯೋಕ್ತಿಯ ಮುಖಭಾವಗಳು, ವಿಕೃತ ದೇಹರಚನೆ, ಚಲನಾತ್ಮಕ ವಿನ್ಯಾಸ	ಸಾಮಾಜಿಕ ವಿಮರ್ಶೆ, ಹಾಸ್ಯ, ವಿಡಂಬನೆ ಹಾಗೂ ಜನಸಂಪರ್ಕ

ಮೂಲ: ಮೈಸೂರು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಕ್ಷೇತ್ರ ಅಧ್ಯಯನ, ಗ್ಯಾಲರಿ ವೀಕ್ಷಣೆ ಹಾಗೂ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ ಕುರಿತ ಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಲೇಖಕರ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 2: ದಕ್ಷಿಣ ಭಾರತದ ನೆರಳುಗೊಂಬೆ ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳ ತುಲನಾತ್ಮಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ

ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ರೂಪ	ರಾಜ್ಯ	ಗೊಂಬೆಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಗಾತ್ರ	ಕಲಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ತಾಂತ್ರಿಕ ಲಕ್ಷಣಗಳು	ಪ್ರಮುಖ ಕಥಾನಕಗಳು
ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟ (Togalu Gombeyaata)	ಕರ್ನಾಟಕ	ಸಣ್ಣದಿಂದ ಬೃಹತ್ (ಸುಮಾರು 2–6 ಅಡಿ; ಪಾತ್ರಾನುಸಾರ	ಬಣ್ಣಿಸಲಾದ ಪಾರದರ್ಶಕ ಚರ್ಮ, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆತ್ತನೆ, ಬಹು–ಸಂಧಿ (Multi-jointed) ಚಲನೆ,	ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಸ್ಥಳೀಯ ಜಾನಪದ ಕಥೆಗಳು ಹಾಗೂ

		ವ್ಯತ್ಯಾಸ)	ಚಲನಶೀಲ ವಿನ್ಯಾಸ	ಪೌರಾಣಿಕ ಪ್ರಸಂಗಗಳು
ತೋಲು ಬೊಮ್ಮಲಾಟ (Tholu Bommalata)	ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶ	ಮಧ್ಯಮದಿಂದ ಅತ್ಯಂತ ಬೃಹತ್ (ಕೆಲವು ಗೊಂಬೆಗಳು 5 ಅಡಿಗೂ ಹೆಚ್ಚು)	ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಪಾರದರ್ಶಕ ಚರ್ಮದ ಗೊಂಬೆಗಳು, ಸಮೃದ್ಧ ವರ್ಣ ಬಳಕೆ, ಹೆಚ್ಚಿನ ಅಲಂಕಾರ, ಎರಡೂ ಬದಿಗಳಲ್ಲೂ ಕೆತ್ತನೆ ಮತ್ತು ವರ್ಣಚಿತ್ರಣ ಕಂಡುಬರುವ ಸಂಪ್ರದಾಯ	ರಾಮಾಯಣ, ಮಹಾಭಾರತ, ಪುರಾಣಗಳು ಹಾಗೂ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಭಕ್ತಿಕಥೆಗಳು
ತೋಲ್ಪಾವಕೂತ್ತು (Tholpavakoothu)	ಕೇರಳ	ಸಣ್ಣದಿಂದ ಮಧ್ಯಮ (ಸುಮಾರು 1–3 ಅಡಿ)	ನೆರಳು ಪರಿಣಾಮಕ್ಕೆ (Silhouette Effect) ಒತ್ತು, ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಕೆತ್ತನೆ, ದೇವಾಲಯಾಧಾರಿತ ಪ್ರದರ್ಶನ ಪರಂಪರೆ	ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಕಂಬ ರಾಮಾಯಣ (Kamba Ramayanam) ಆಧಾರಿತ ಪ್ರಸಂಗಗಳು

ವಿಶ್ಲೇಷಣೆ: ಈ ಮೂರು ಸಂಪ್ರದಾಯಗಳು ಚರ್ಮದ ಗೊಂಬೆಗಳ ಮೂಲಕ ನೆರಳುನಾಟಕವನ್ನು ಪ್ರದರ್ಶಿಸುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಲಕ್ಷಣವನ್ನು ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಗೊಂಬೆಗಳ ಗಾತ್ರ, ಕಲಾತ್ಮಕ ವಿನ್ಯಾಸ, ಪ್ರದರ್ಶನ ತಂತ್ರ, ಧಾರ್ಮಿಕ–ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಹಿನ್ನೆಲೆ ಹಾಗೂ ಕಥಾನಕಗಳ ಆಯ್ಕೆಯಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳನ್ನು ಹೊಂದಿವೆ. ಕರ್ನಾಟಕದ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟವು ಜಾನಪದ ಮತ್ತು ಪೌರಾಣಿಕ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಸಮನ್ವಯಗೊಳಿಸಿದರೆ, ಆಂಧ್ರಪ್ರದೇಶದ ತೋಲು ಬೊಮ್ಮಲಾಟವು ದೊಡ್ಡ ಗಾತ್ರದ ಅಲಂಕೃತ ಗೊಂಬೆಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಕೇರಳದ ತೋಲ್ಪಾವಕೂತ್ತು ದೇವಾಲಯ ಸಂಪ್ರದಾಯದೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದು, ನೆರಳುಪ್ರಧಾನ ದೃಶ್ಯಾಭಿವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಿಶೇಷ ಮಹತ್ವ ನೀಡುತ್ತದೆ.

ಕೋಷ್ಟಕ 3: ಚರ್ಮದ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳು ಮತ್ತು ಮೈಸೂರು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿನ ಸವಾಲುಗಳು

ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಅಂಶ	**ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಶಿಫಾರಸುಗಳು**	**ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿ ಕಂಡುಬರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ಸವಾಲುಗಳು**	**ಶಿಫಾರಸು ಮಾಡಬಹುದಾದ ಪರಿಹಾರಗಳು**
ಸಾಪೇಕ್ಷ ಆರ್ದ್ರತೆ (Relative Humidity – RH)	ಸುಮಾರು 45–55%, ಸ್ಥಿರತೆ ಅತ್ಯಗತ್ಯ	ಋತುಮಾನಕ್ಕೆ ಅನುಗುಣವಾಗಿ ತೇವಾಂಶದ ಏರಿಳಿತ	ಮೈಕ್ರೋ–ಕ್ಲೈಮೇಟ್ ಡಿಸ್ಪ್ಲೇ ಕೇಸ್, ಸಿಲಿಕಾ ಜೆಲ್, ನಿರಂತರ RH ಮಾನಿಟರಿಂಗ್
ತಾಪಮಾನ	ಸುಮಾರು 18–22°C, ಹಠಾತ್ ಏರಿಳಿತ ತಪ್ಪಿಸಬೇಕು	ಹವಾಮಾನ ನಿಯಂತ್ರಣದ ಕೊರತೆ ಅಥವಾ ಅಸ್ಥಿರ ತಾಪಮಾನ	ಡಿಜಿಟಲ್ ಡೇಟಾ–ಲಾಗರ್, HVAC ಅಥವಾ ಸೂಕ್ತ ಪರಿಸರ ನಿಯಂತ್ರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆ
ಬೆಳಕಿನ ಪ್ರಮಾಣ	ಚರ್ಮ ಮತ್ತು ಬಣ್ಣದ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ 50 ಲಕ್ಸ್‌ಗಿಂತ ಕಡಿಮೆ, UV ಕಿರಣಗಳನ್ನು ಕನಿಷ್ಠ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಇರಿಸುವುದು	ನೇರ ಸೂರ್ಯನ ಬೆಳಕು ಅಥವಾ ಸಾಮಾನ್ಯ ಟ್ಯೂಬ್‌ಲೈಟ್‌ಗಳಿಂದ ವರ್ಣ ಕ್ಷಯ	UV–ಶೋಧಕ (UV-filtered) LED ಬೆಳಕು, ಬೆಳಕಿನ ಅವಧಿ ನಿಯಂತ್ರಣ, UV ಫಿಲ್ಟರ್‌ಗಳು
ಜೈವಿಕ ನಿಯಂತ್ರಣ	ಸಮಗ್ರ ಕೀಟ ನಿರ್ವಹಣೆ (Integrated Pest Management – IPM)	ಶಿಲೀಂಧ್ರ, ಕೀಟಗಳು ಹಾಗೂ ಧೂಳಿನ ಸಂಗ್ರಹ	ನಿಯಮಿತ ಪರಿಶೀಲನೆ, ಸ್ವಚ್ಛತೆ, ಕ್ವಾರಂಟೈನ್ ಕ್ರಮಗಳು, ಅಗತ್ಯವಿದ್ದಲ್ಲಿ ಅನಾಕ್ಸಿಕ್ (Anoxic) ಚಿಕಿತ್ಸೆ

ಟಿಪ್ಪಣಿ: ಮೇಲಿನ ಮೌಲ್ಯಗಳು ICOM-CC, ICCROM, Canadian Conservation Institute (CCI), Getty Conservation Institute ಮತ್ತು ಇತರ ಅಂತರರಾಷ್ಟ್ರೀಯ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸಂಸ್ಥೆಗಳ ಸಾಮಾನ್ಯ ಮಾರ್ಗಸೂಚಿಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಮೌಲ್ಯಗಳಿಗಿಂತ ಪರಿಸರದ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ಕಾಪಾಡುವುದು ಚರ್ಮದ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿದೆ.

ವಿಮರ್ಶಾತ್ಮಕ ಚರ್ಚೆ

ಅ) "ಜೀವಂತ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ" (Living Museum) ಮತ್ತು "ಸ್ಥಿರ ಪ್ರದರ್ಶನಾಲಯ" (Static Repository)

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳಂತಹ ಅಮೂಲ್ಯ ಜಾನಪದ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಸಂರಕ್ಷಿಸುವ ಮಹತ್ವದ ಸಂಸ್ಥೆಯಾಗಿದ್ದರೂ, ಪ್ರಸ್ತುತ ಅದರ ಪ್ರದರ್ಶನ ವಿಧಾನವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸ್ಥಿರ ಪ್ರದರ್ಶನ (Static Display) ಮಾದರಿಯನ್ನು ಅನುಸರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಮಾದರಿಯು ಕಲಾವಸ್ತುಗಳ ಭೌತಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅನುಕೂಲಕರವಾದರೂ, ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟದಂತಹ ಅಮೂರ್ತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪರಂಪರೆಯ (Intangible Cultural Heritage) ಪ್ರದರ್ಶನಾತ್ಮಕ, ಸಂಗೀತಾತ್ಮಕ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯಾಧಾರಿತ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವುದಿಲ್ಲ.

ಸಮಕಾಲೀನ ಮ್ಯೂಸಿಯಾಲಜಿ ಮತ್ತು ಪರಂಪರೆ ಅಧ್ಯಯನಗಳ ಪ್ರಕಾರ, ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಕೇವಲ ಸಂಗ್ರಹ ಮತ್ತು ಪ್ರದರ್ಶನದ ಸ್ಥಳಗಳಾಗಿರದೆ, ಸಮುದಾಯದ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆ, ಜ್ಞಾನ ವಿನಿಮಯ ಹಾಗೂ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪುನರುಜ್ಜೀವನಕ್ಕೆ ಉತ್ತೇಜನ ನೀಡುವ "ಜೀವಂತ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ"ಗಳಾಗಿ ರೂಪುಗೊಳ್ಳಬೇಕು. ಈ ಹಿನ್ನೆಲೆಯಲ್ಲಿ ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ ಕಲಾವಿದರ ನಿಯಮಿತ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು, ಗೊಂಬೆ ತಯಾರಿಕೆಯ ಕಾರ್ಯಾಗಾರಗಳು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳಿಗಾಗಿ ಪ್ರಾಯೋಗಿಕ ತರಬೇತಿ, ಸಂವಾದಾತ್ಮಕ ಪ್ರದರ್ಶನಗಳು ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಸಹಭಾಗಿತ್ವದ ಕಾರ್ಯಕ್ರಮಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಾಲಯದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಅಳವಡಿಸುವುದು ಅಗತ್ಯವಾಗಿದೆ. ಇಂತಹ ವಿಧಾನವು ಕಲಾವಸ್ತುಗಳ ಭೌತಿಕ ಸಂರಕ್ಷಣೆಯೊಂದಿಗೆ ಅವುಗಳ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಅರ್ಥ ಮತ್ತು ಜೀವಂತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನೂ ಉಳಿಸಲು ನೆರವಾಗುತ್ತದೆ.

ಆ) ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣ: ಅವಕಾಶಗಳು ಮತ್ತು ಮಿತಿಗಳು

ಡಿಜಿಟಲ್ ದಾಖಲೀಕರಣ, ಉನ್ನತ–ರೆಸಲ್ಯೂಷನ್ ಛಾಯಾಚಿತ್ರಣ, 3D ಸ್ಕ್ಯಾನಿಂಗ್ ಮತ್ತು ತ್ರಿಮಾನದ ಮಾದರೀಕರಣ (3D Modelling) ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ರೂಪರಚನೆ, ಗಾತ್ರ, ಕೆತ್ತನೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಿತಿಯ ನಿಖರ ದಾಖಲಾತಿಯನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಲು ಸಹಕಾರಿಯಾಗುತ್ತವೆ. ಇವು ಸಂಶೋಧನೆ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಆನ್‌ಲೈನ್ ಪ್ರವೇಶ ಹಾಗೂ ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಡಿಜಿಟಲ್ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ಮಹತ್ವದ ಸಾಧನಗಳಾಗಿವೆ.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಡಿಜಿಟಲ್ ಪ್ರತಿರೂಪವು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಜೀವಂತ ಪ್ರದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಅಡಕವಾಗಿರುವ ಬೆಳಕು–ನೆರಳಿನ ಆಟ, ಸಂಗೀತ, ಸಂಭಾಷಣೆ, ಕಲಾವಿದರ ನಿರ್ವಹಣಾ ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಪ್ರೇಕ್ಷಕರೊಂದಿಗೆ ಉಂಟಾಗುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸಂವಹನವನ್ನು ಸಂಪೂರ್ಣವಾಗಿ ಪುನರುತ್ಪಾದಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಡಿಜಿಟಲೀಕರಣವನ್ನು ಸಾಂಪ್ರದಾಯಿಕ ಪ್ರದರ್ಶನ ಮತ್ತು ಜೀವಂತ ಕಲಾ ಪರಂಪರೆಯ

ಪರ್ಯಾಯವಾಗಿ ಅಲ್ಲ, ಅವುಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾದ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಮತ್ತು ದಾಖಲಾತಿ ಸಾಧನವಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕು.

ಸಂಶೋಧನೆಯ ಮಿತಿಗಳು

ಅಧ್ಯಯನವು ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ಸಂಗ್ರಹ ಹಾಗೂ ಸಂಬಂಧಿತ ದಾಖಲೆಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದೆ; ಕರ್ನಾಟಕದ ಇತರ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳ ಸಂಗ್ರಹಗಳನ್ನು ವ್ಯಾಪಕವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲ.

- ಚರ್ಮ, ವರ್ಣದ್ರವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಇತರ ವಸ್ತುಘಟಕಗಳ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ FTIR, Raman Spectroscopy, XRF ಅಥವಾ SEM-EDS ಮುಂತಾದ ಪ್ರಯೋಗಾಲಯ ಪರೀಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ನಡೆಸಲಾಗಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ವಸ್ತು ವಿಜ್ಞಾನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಕೆಲವು ವಿವರಣೆಗಳು ಪ್ರಕಟಿತ ಸಾಹಿತ್ಯ ಮತ್ತು ದ್ವಿತೀಯಕ ಮೂಲಗಳ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ನಿರೂಪಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ.
- ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದ ಕಲಾವಿದರ ನೇರ ಸಂದರ್ಶನಗಳು ಮತ್ತು ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸದ ದತ್ತಾಂಶವು ಸೀಮಿತ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿದ್ದು, ಎಲ್ಲಾ ಪ್ರಾದೇಶಿಕ ಪರಂಪರೆಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿನಿಧಿಸುವುದಿಲ್ಲ.
- ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಣೆ, ವಸ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಮ್ಯೂಸಿಯಾಲಜಿ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಗೆ ಸೀಮಿತವಾಗಿದ್ದು, ಪ್ರದರ್ಶನಕಲೆ, ಭಾಷಾ ವೈವಿಧ್ಯತೆ ಹಾಗೂ ಸಂಗೀತಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗಳನ್ನು ವಿವರವಾಗಿ ಒಳಗೊಂಡಿಲ್ಲ.

ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂಶೋಧನಾ ವ್ಯಾಪ್ತಿ

ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಆಧಾರದ ಮೇಲೆ ಮುಂದಿನ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಕೆಳಗಿನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳು ಮಹತ್ವದ್ದಾಗಿವೆ.

- ಕರ್ನಾಟಕದ ವಿವಿಧ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯಗಳು ಹಾಗೂ ಖಾಸಗಿ ಸಂಗ್ರಹಗಳಲ್ಲಿ ಇರುವ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ಸಮಗ್ರ ಡಿಜಿಟಲ್ ಡೇಟಾಬೇಸ್ ಮತ್ತು ಜಿಐಎಸ್ ಆಧಾರಿತ ದಾಖಲೀಕರಣ ವ್ಯವಸ್ಥೆಯ ನಿರ್ಮಾಣ.
- ಶಿಳ್ಳೇಕ್ಯಾತ ಸಮುದಾಯದ ಮೌಖಿಕ ಇತಿಹಾಸ, ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಂಪ್ರದಾಯ, ಜಾನಪದ ಹಾಡುಗಳು ಮತ್ತು ಕಥಾನಿರೂಪಣಾ ಪರಂಪರೆಯ ವ್ಯವಸ್ಥಿತ ಆಡಿಯೋ–ವೀಡಿಯೋ ದಾಖಲಾತಿ.
- ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ಚರ್ಮ, ವರ್ಣದ್ರವ್ಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಸ್ಥಿತಿಯ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಶ್ಲೇಷಣೆಗೆ FTIR, Raman Spectroscopy, XRF, SEM-EDS ಹಾಗೂ ಇತರ ಹಾನಿರಹಿತ ವಿಶ್ಲೇಷಣಾ ವಿಧಾನಗಳ ಬಳಕೆ.

- 3D ಸ್ಕ್ಯಾನಿಂಗ್, ವರ್ಚುವಲ್ ಮ್ಯೂಸಿಯಂ (Virtual Museum), ಆಗ್ಮೆಂಟೆಡ್ ರಿಯಾಲಿಟಿ (AR) ಮತ್ತು ವರ್ಚುವಲ್ ರಿಯಾಲಿಟಿ (VR) ತಂತ್ರಜ್ಞಾನಗಳ ಮೂಲಕ ಸಂವಾದಾತ್ಮಕ (Interactive) ಪ್ರದರ್ಶನ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗಳ ಅಭಿವೃದ್ಧಿ.
- ಸಮುದಾಯ ಆಧಾರಿತ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಮಾದರಿಗಳು ಮತ್ತು "Living Museum" ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯ ಪರಿಣಾಮಕಾರಿತ್ವದ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಅಧ್ಯಯನ.

ತೀರ್ಮಾನ

ಮೈಸೂರು ವಿಶ್ವವಿದ್ಯಾನಿಲಯದ ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯದಲ್ಲಿರುವ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳು ಕರ್ನಾಟಕದ ಜಾನಪದ ಕಲಾ ಪರಂಪರೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿ ಹಾಗೂ ಅಮೂರ್ತ ಪರಂಪರೆಯ ಅಮೂಲ್ಯ ಸಾಕ್ಷ್ಯಗಳಾಗಿವೆ. ಅವು ಕೇವಲ ಚರ್ಮದಿಂದ ನಿರ್ಮಿತ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳಲ್ಲ; ಜಾನಪದ ಕಥಾನಿರೂಪಣೆ, ಧಾರ್ಮಿಕ ನಂಬಿಕೆಗಳು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮೌಲ್ಯಗಳು, ಪ್ರದರ್ಶನ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಮತ್ತು ಸಮುದಾಯದ ಐತಿಹಾಸಿಕ ಅನುಭವಗಳನ್ನು ಪ್ರತಿಬಿಂಬಿಸುವ ಜೀವಂತ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ದಾಖಲೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಈ ಅಧ್ಯಯನವು ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ಕಲಾತ್ಮಕ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರೀಯ, ವಸ್ತು ವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂರಕ್ಷಣಾ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಸಮಗ್ರವಾಗಿ ವಿಶ್ಲೇಷಿಸುವ ಮೂಲಕ ಅವುಗಳ ಬಹುಆಯಾಮದ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಎತ್ತಿಹಿಡಿಯುತ್ತದೆ. ದೀರ್ಘಕಾಲೀನ ಸಂರಕ್ಷಣೆಗೆ ವೈಜ್ಞಾನಿಕ ತಡೆಗೋಡೆ ಸಂರಕ್ಷಣೆ (Preventive Conservation), ನಿಯಂತ್ರಿತ ವಾತಾವರಣ, ಡಿಜಿಟಲ್ ದಾಖಲೀಕರಣ ಹಾಗೂ ಸಮುದಾಯದ ಸಕ್ರಿಯ ಭಾಗವಹಿಸುವಿಕೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡ ಸಂರಕ್ಷಣಾ ನೀತಿಗಳು ಅವಶ್ಯಕವಾಗಿವೆ.

ಭವಿಷ್ಯದಲ್ಲಿ ಮೈಸೂರು ಜಾನಪದ ವಸ್ತುಸಂಗ್ರಹಾಲಯವು "ಜೀವಂತ ಸಂಗ್ರಹಾಲಯ" ಪರಿಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಅಳವಡಿಸಿಕೊಂಡು, ಕಲಾವಿದ ಸಮುದಾಯ, ಸಂಶೋಧಕರು, ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಮತ್ತು ಸಾರ್ವಜನಿಕರ ನಡುವಿನ ಸಕ್ರಿಯ ಜ್ಞಾನ ವಿನಿಮಯದ ಕೇಂದ್ರವಾಗಿ ರೂಪುಗೊಂಡರೆ, ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಯಾಟದ ಭೌತಿಕ ಹಾಗೂ ಅಮೂರ್ತ ಪರಂಪರೆಯನ್ನು ಸಮಾನವಾಗಿ ಸಂರಕ್ಷಿಸುವಲ್ಲಿ ಮಹತ್ವದ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸಬಲ್ಲದು. ಹೀಗಾಗಿ ತೊಗಲುಗೊಂಬೆಗಳ ಸಂರಕ್ಷಣೆ ಎಂಬುದು ಕೇವಲ ಕಲಾವಸ್ತುಗಳ ರಕ್ಷಣೆಯಲ್ಲ; ಅದು ಕರ್ನಾಟಕದ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಸ್ಮೃತಿ, ಜಾನಪದ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಜೀವಂತ ಪರಂಪರೆಯ ನಿರಂತರತೆಯನ್ನು ಭವಿಷ್ಯದ ತಲೆಮಾರುಗಳಿಗೆ ವರ್ಗಾಯಿಸುವ ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿಯಾಗಿದೆ.

ಉಲ್ಲೇಖಗಳು:

1. Ananda Kumaraswamy, A. K. (1930). History of Indian and Indonesian Art. Dover Publications.
2. Blackburn, S. H. (1998). Inside the Drama-House: Rama Story and Shadow Puppets in South India. University of California Press.

3. DeCaro, F. A. (1983). Folklore and Folklife Research: An Introduction. Indiana University Press.
4. Handoo, J. (2000). Theoretical Essays in Indian Folklore. Folklore Fellows of India.
5. International Council of Museums [ICOM]. (2022). ICOM Code of Ethics for Museums. ICOM Secretariat.
6. International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property [ICCROM]. (2018). Preventive Conservation Guidelines for Organic Collections. ICCROM.
7. Karanth, K. S. (1997). Yakshagana and Shadow Puppets of Karnataka. Rashtrakavi Govinda Pai Research Centre.
8. Paramashivaiah, G. S. (1981). Togalu Gambeyata [Leather Puppetry of Karnataka]. Karnataka Janapada Academy.
9. Puppetry International. (2015). Conservation of Leather Puppets in Asian Museums. Journal of Puppetry Studies, 38(2), 45-52.
10. Seltmann, F. (1986). Schattenspiel in Karnataka: Togalu Gombeyata. Franz Steiner Verlag.
11. University of Mysore. (Various Years). Folklore Museum Gallery Notes and Accession Register. Mysuru.
12. Venu, G. (1990). Tolpava Koothu: Shadow Puppetry of Kerala. Kerala Sangeetha Nataka Akademi.
13. Tillis, S. (1992). Towards an Aesthetics of the Puppet: Puppetry as a Theatrical Art. Greenwood Press.
14. Agrawal, O. P. (1993). Care and Preservation of Museum Objects. National Research Laboratory for Conservation of Cultural Property.
15. Ghosh, S. (2014). Indigenous Dyeing Techniques in Puppetry. Journal of Cultural Heritage, 15(4), 412-419.
16. Srinivas, M. N. (1989). The Coorgs and South Indian Society. Media Promoters & Publishers.
17. UNESCO. (2019). Living Heritage and Museum Preservation. UNESCO Publishing.